



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 393/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti R., a. s., K., zastúpenej advokátom JUDr. D. B., K., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 46 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sž 77/2008 z 13. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti R., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2010 doručená sťažnosť spoločnosti R., a. s., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 46 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sž 77/2008 z 13. apríla 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka – právnická osoba podnikajúca v oblasti poisťovníctva – podala najvyššiemu súdu žalobu proti rozhodnutiu Bankovej rady Národnej banky Slovenska (ďalej len „národná banka“) č. GUV-588/2008-38 z 5. augusta 2008, ktorou zamietla sťažovateľkou vznesenú námietku zaujatosti proti Ing. M. B., CSc., zodpovednému za výkon dohľadu na mieste. Národná banka je orgánom verejnej správy, ktorý podľa zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dohľade nad finančným trhom“), o. i. je oprávnený vykonávať dohľad na mieste a na diaľku nad sťažovateľkou. Podľa sťažovateľky dôvody zaujatosti Ing. M. B., CSc., spočívali v postupe, rozhodnutiach či iných úkonoch smerujúcich proti sťažovateľke v iných konaniach, v ktorých tento pri výkone svojej funkcie postupoval neštandardne, ba dokonca aj protizákonne, čím malo dôjsť k účelovému poškodzovaniu záujmov sťažovateľky.

Najvyšší súd uznesením z 29. septembra 2009 konanie o sťažovateľkinej žalobe prerušil až do odpadnutia prekážky z dôvodu efektívnosti a s poukazom na § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) z dôvodu, že 3. novembra 2008 podala sťažovateľka sťažnosť ústavnému súdu, ktorá je vzhľadom na predmet konania a namietané skutočnosti podstatná pre predmetné konanie.

Najvyšší súd namietaným uznesením z 13. apríla 2010 konanie o sťažovateľkinej žalobe zastavil, lebo zistil, že napadnuté rozhodnutie nie je individuálnym správnym aktom, ktorým by bolo rozhodnutie vo veci samej. Ide o procesné rozhodnutie vydané v rámci výkonu dohľadu a súčasne aj o procesné rozhodnutie, ktoré v zmysle § 248 písm. a) OSP súd nepreskúmava. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu odvolanie nie je prípustné.

Sťažovateľka predložila najvyššiemu súdu žalobu, ktorou sa uchádzala o ochranu svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy pred výkonom dohľadu zaujatým subjektom národnej banky. Podľa sťažovateľky najvyšší súd namiesto toho, aby poskytol ochranu jej právam podliehajúcim ochrane podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, uspokojil sa s povrchným a formálnym konštatovaním, že sťažovateľka síce namietala porušenie svojho základného práva, ale ustanovenie § 248 písm. a) OSP bráni súdu poskytnúť ochranu jej uplatnenému právu. V okolnostiach tohto prípadu si najvyšší súd nesplnil povinnosť orgánu súdnej moci implikovanú v základnom

práve na prístup k súdu, ale nahradil formálnu ochranu ústavnosti nad materiálnou. Tým mal podľa sťažovateľky najvyšší súd porušiť ňou označené základné práva.

Sťažovateľka žiadala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia „z dôvodu, že samé rozhodnutie o porušení jeho základného práva v okolnostiach prípadu nemá povahu dostatočnej satisfakcie. Sťažovateľka utrpela ujmu spočívajúcu v pocitoch márnosti, nespravodlivosti a krivdy, že napriek právnej istote zdanlivo zaručenej každému prostredníctvom záruk obsiahnutých v zásadách materiálneho právneho štátu, Národná banka Slovenska v konaní o dohl'ade nad ním tieto záruky porušila. Kým sa sťažovateľka obrátila na Najvyšší súd SR, aby zjednal nápravu a zabezpečil jej ochranu porušených základných práv, namiesto ochrany sa dočkala ďalšieho porušenia základných práv.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení čl. 46 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 v konaní pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky vydaním uznesenia 5 Sž 77/2008 zo dňa 13. apríla 2010 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Sž 77/2008 zo dňa 13. apríla 2010 sa ruší.

3. Vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi za porušenie jeho základného práva primerané finančné zadosťučinenie 2.000 (slovom dvetisíc) euro. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný vyplatiť toto zadosťučinenie do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky platbu vykoná na číslo účtu, ktorý jej sťažovateľ uvedie.

5. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 254,88 euro, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť advokátovi JUDr. D. B., do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky platbu vykoná na číslo účtu, ktorý jej JUDr. D. B. uvedie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 a čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ 77/2008 z 13. apríla 2010.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie označených základných práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ 77/2008 z 13. apríla 2010, ktorým konanie o žalobe sťažovateľky zastavil, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 201/03, II. ÚS 144/05, IV. ÚS 100/04, IV. ÚS 42/06). Podľa názoru ústavného súdu treba sťažnosť podanú sťažovateľkou považovať za zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces chráneného v čl. 46 ods. 1 ústavy je právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu).

Porušenie práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by v prípade sťažovateľky prichádzalo do úvahy vtedy, keby podmienky na prístup k tomuto súdu

ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli zo strany najvyššieho súdu rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. Inými slovami, keby najvyšší súd tieto všeobecné podmienky prístupu k súdu vykladal vo vzťahu k sťažovateľke diskriminačne v porovnaní s ich výkladom pri iných subjektoch domáhajúcich sa súdnej ochrany. V prípade sťažovateľky k takej situácii nedošlo, sťažovateľka mala priznané postavenie účastníka súdneho konania a najvyšší súd o jej návrhu meritórne rozhodol, aj keď nie v súlade s predstavou sťažovateľky.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezochoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 SŽ 77/2008 z 13. apríla 2010 vyplýva, že ním bolo zastavené konanie o žalobe sťažovateľky proti národnej banke o preskúmanie rozhodnutia č. GUV-588/2008-38 z 5. augusta 2008. Z odôvodnenia najvyššieho súdu vyplýva, že napadnuté rozhodnutie národnej banky, ktorým bola zamietnutá námietka zaujatosti, nie je rozhodnutím podľa § 244 ods. 3 OSP, pretože ním nebolo zasiahnuté do hmotných subjektívnych práv sťažovateľky, a predmetné rozhodnutie preto nie je preskúmateľné v správnom súdnictve. Rozhodnutie o námietke zaujatosti sa preveruje iba

z toho hľadiska, či osoba poverená výkonom dohľadu nie je zaujatá, pričom bolo rozhodnuté iba o procesných právach. Preto ide o procesné rozhodnutie vydané v rámci výkonu dohľadu na mieste zo strany národnej banky podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona o dohľade nad finančným trhom. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 143/02 a III. ÚS 138/03 a zdôrazňuje, že napadnuté rozhodnutie priamo zasiahlo do jej práva na spravodlivý proces, ústavný súd uvádza, že rozhodnutie o námietke zaujatosti podľa § 7 ods. 5 zákona o dohľade nad finančným trhom sa netýka základných práv a slobôd. Pri vykonávaní dohľadu na mieste národnou bankou nejde o prípad, keď by sa sťažovateľka domáhala svojho práva na inom orgáne v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Preto nemôže byť ani porušené jej právo domáhať sa práva na nezávislom a nestrannom orgáne Slovenskej republiky. S poukazom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že predmet konania nemožno vyhodnotiť ako rozhodnutie správneho orgánu v zmysle ustanovenia § 244 ods. 3 OSP, a konanie zastavil, pretože žaloba bola podaná proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom.

Ako to z jeho rozhodnutia vyplýva, najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol rozsiahle dôvody, pre ktoré odvolaním napadnuté rozhodnutie národnej banky vo vzťahu k sťažovateľke zastavil. V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru (rozhodnutie národnej banky treba považovať za procesné rozhodnutie) vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľky „*nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva*“. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný,

zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z dosiaľ uvedeného možno konštatovať, že zastavením konania o žalobe sťažovateľky nedošlo k odmietnutiu súdneho preskúmania jej žaloby, pretože k nej môže dôjsť v rámci žaloby o preskúmanie zákonnosti zásahu do práv sťažovateľky.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci (zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2010